

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР ПЕРЕПІДГОТОВКИ
ТА ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ**

ПАВЛОВА НАТАЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

**«ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО
КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ»
(на матеріалах ТОВ «СКЛОДЕКОР»)**

спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

АВТОРЕФЕРАТ

Кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеню «магістр»

Чернігів – 2022

Кваліфікаційною роботою є рукопис.

Робота виконана на кафедрі економіки, обліку і оподаткування Національного університету «Чернігівська політехніка»

Науковий керівник

к.е.н., доцент кафедри економіки,
обліку і оподаткування
Гнедіна К.В.

Рецензент

Начальник Першого міського
відділення АТ «Райффайзен банк» у
м. Чернігові
Тунік М.В.

Захист відбудеться «21» грудня 2022 р. о 09.00 год. на засіданні
Екзаменаційної комісії у Національному університеті «Чернігівська
політехніка»

В.о. завідувача кафедри
економіки, обліку і оподаткування

д.е.н., професор Дерій Ж.В.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Розвиток малого підприємництва є завжди актуальним, оскільки його діяльність впливає на успішний розвиток економіки. Мале підприємництво забезпечує наповнення внутрішнього ринку споживчими товарами та послугами, а також сприяє зростанню експортного потенціалу. Розвиток малого підприємництва має великий вплив на забезпечення зайнятості та формування нових робочих місць. Одним з важливих аспектів у діяльності малих підприємств є раціональна організація облікової роботи. Це забезпечує власників бізнесу та усіх стейкхолдерів достовірною і своєчасною інформацією для прийняття управлінських рішень.

Бухгалтерський облік займає одне з головних місць у системі управління, так як відображає реальні процеси виробництва, обігу, розподілу і споживання, характеризує фінансовий стан підприємства і є основою для планування його діяльності. Виходячи з облікової інформації, можна прогнозувати показники розвитку підприємства і виявити резерви підвищення ефективності виробництва. Отже, для малих підприємств надзвичайно важливо сформувати таку систему бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю, яка б відповідала вимогам чинного законодавства, стандартам обліку та забезпечувала керівників надійною та своєчасною інформацією для прийняття управлінських рішень.

Мета кваліфікаційної роботи - дослідження організації обліку та внутрішнього контролю на малому підприємстві ТОВ «Склодекор», а також розробка пропозицій щодо вдосконалення системи обліку і контролю та підвищення ефективності діяльності.

Ключові **завдання** кваліфікаційної роботи:

- дослідити особливості організації обліку та внутрішнього контролю на підприємствах малого бізнесу;
- здійснити огляд нормативно-правової бази, що регулює діяльність та ведення обліку на підприємствах малого бізнесу;
- охарактеризувати організаційно-економічну діяльність малого підприємства ТОВ «Склодекор»;
- розглянути бухгалтерський облік та внутрішній контроль на ТОВ «Склодекор»;
- дослідити особливості фінансово-господарської діяльності підприємства;
- провести аналіз діяльності ТОВ «Склодекор» за основними фінансово-економічними показниками;
- визначити напрями удосконалення бухгалтерського обліку на підприємстві та підвищення ефективності діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є процес організації бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю на малому підприємстві.

Предмет дослідження - сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів ведення бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю на ТОВ «Склодекор».

При написанні кваліфікаційної роботи були використані такі **методи дослідження**: метод аналізу підприємства за основними фінансово-економічними показниками підприємства; методи індукції та дедукції - при вивченні системи обліку малого підприємства; розрахунково-аналітичний, табличний та графічний методи - для проведення розрахунків та наочного відображення результатів дослідження; методи систематизації та припущення - для розробки рекомендацій стосовно вдосконалення системи обліку та внутрішнього контролю підприємства.

Інформаційною базою дослідження для написання кваліфікаційної роботи є: фінансова звітність ТОВ «Склодекор» за 2019-2021 рр., Статут підприємства, Наказ про облікову політику, дані бухгалтерського обліку, а також нормативно-правові документи, навчальна та монографічна література, результати наукових досліджень вітчизняних вчених про мале підприємництво.

Апробація результатів дослідження та публікація тез доповідей. Павлова Н.В. Автоматизація обліку на підприємствах малого бізнесу. Юність науки – 2022: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: зб. тез XII Міжнарод. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 15-16 трав. 2022 р.). – Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2022. – С. 106-107.

Структура кваліфікаційної роботи: робота складається з таких частин, як вступ, три розділи (які, в свою чергу, мають дев'ять підрозділів), висновки, список використаних джерел (91 найменування). Загальний обсяг роботи становить 75 сторінок, 13 таблиць, 6 рисунків, 15 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У Вступі розкрита актуальність теми кваліфікаційної роботи, визначено мету та завдання, предмет і об'єкт, методи та інформаційну базу дослідження.

У першому розділі роботи «ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ» розглядаються особливості діяльності суб'єктів малого підприємництва, їх бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю. Проведено SWOT-аналіз малого підприємництва як сектору економічної діяльності, визначені його слабкі і сильні сторони. З'ясовано, що перевагами малих підприємств є їх висока мобільність, гнучкість виробничої структури, прості організаційно-управлінські зв'язки, вузька спеціалізація видів бізнесу. Однак в умовах сучасних викликів малі підприємства відчуваються брак коштів та їм важко втримати позиції на ринку. Наведено вимоги до фінансової звітності малого підприємства. Охарактеризовано спрощену систему оподаткування, яка сприяє стимулюванню розвитку малого підприємництва в Україні. Визначено цілі внутрішнього контролю та його роль в успішному функціонуванні підприємства. При складанні фінансової звітності суб'єкти малого бізнесу керуються НП(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва».

У другому розділі роботи «ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «СКЛОДЕКОР» наведено характеристику організаційно-економічної діяльності ТОВ «Склодекор», проаналізовано Статут та Наказ про облікову політику підприємства. У результаті проведеного дослідження можна зробити висновки, що облікова, фінансова і контрольна робота здійснюється керівником підприємства та бухгалтером відповідно до чинного законодавства та НП(С)БО. З'ясовано, що на підприємстві змішана форма бухгалтерського обліку з використанням спеціалізованої програми BAS. Діловод підприємства збирає і сортує первинну документацію, а потім передає бухгалтеру для введення даних до програми. Для відображення в обліку господарських операцій підприємство використовує спрощений план рахунків. Встановлено, що на підприємстві затверджено наказ про облікову політику, але він потребує оновлення.

У третьому розділі роботи «НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «СКЛОДЕКОР» запропоновано заходи з вдосконалення обліку та внутрішнього контролю підприємства. До них належать: розробка нового Наказу про облікову політику з врахуванням вимог чинного законодавства України та положень Н(П)СБО; розробка графіку документообороту; впровадження електронного документообороту для первинної документації; формування бюджетів витрат; вдосконалення посадової інструкції бухгалтера; розробка та затвердження Положення про бухгалтерську службу. Використання автоматизованих облікових програм дозволяє істотно полегшити роботу бухгалтера малого бізнесу, вести облік, планувати закупівлі, аналізувати фінансові та економічні показники діяльності, не перебуваючи в офісі. Перевагами запровадження системи бюджетів на ТОВ «Склодекор» є можливість отримання його керівником інформації, яка дасть змогу: визначати розмір доходів від реалізації продукції; визначати майбутню величину витрат для виготовлення окремих видів продукції; обчислювати величину можливого прибутку; створювати інформаційну базу для оцінки та контролю діяльності підприємства шляхом порівняння фактичних результатів з запланованими. Доцільним є впровадження на підприємстві внутрішніх форм звітності, які допоможуть контролювати використання ресурсів підприємства та його доходи. Крім того, можна визначити певні заходи для підвищення ефективної діяльності ТОВ «Склодекор», а саме: розширення асортименту продукції; створення сайту підприємства (інтернет-магазину), реклама продукції; розширення кадрового складу, зокрема – залучення спеціаліста зі збуту; постійне підвищення кваліфікації бухгалтерів в умовах динамічних змін законодавства; постійний моніторинг зовнішнього і внутрішнього станів підприємства; розробка заходів із зниження зовнішньої вразливості підприємства; координація дій всіх учасників та контроль за виконанням заходів та їх результатами.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження, присвяченому узагальненню та систематизації теоретико-методичних і практичних аспектів бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю суб'єктів малого підприємництва можна зробити наступні висновки:

1. Констатовано, що «мале підприємство» - це фірма, якою керує незалежний власник, яка не має складної структури та організації управління, з невеликою кількістю штатних працівників та спрямована на реалізацію власного економічного інтересу. Малі підприємства виступають провідним сектором економіки та належать до різних видів економічної діяльності, а їх успішна діяльність є важливим фактором економічного розвитку України, формування нових робочих місць, скороченню безробіття та активізації інноваційних процесів.

2. Проведено SWOT-аналіз малого підприємництва в Україні в умовах сучасних викликів. Встановлено, що до можливостей розвитку малого підприємництва в Україні належить потужний науково-освітній та дослідний потенціал, можливість використання незайнятих ресурсів. Проте на сьогодні існує низка загроз діяльності малих підприємств, серед яких високий рівень конкуренції, дефіцит фінансових ресурсів, складність в отриманні кредитних коштів та інші.

3. З'ясовано, що ТОВ «Склодекор» створене шляхом об'єднання фізичних осіб - засновників та їх майна. Товариство має відокремлене майно, самостійний баланс, розрахунковий рахунок в установах банків України в національній валюті, печатки зі своїм найменуванням, ідентифікаційний код та емблему, власна символіка. Підприємство займається виготовленням скотчу, стрейч плівки, а також надає спектр послуг з обробки скла та дзеркал. ТОВ «Склодекор» є платником податку на загальних умовах.

4. Встановлено, що на підприємстві використовується змішана форма бухгалтерського обліку з застосуванням спеціалізованої програми BAS. Діловод підприємства збирає і сортує первинну документацію, а потім передає бухгалтеру для введення даних до програми. Для відображення в обліку господарських операцій підприємство використовує спрощений план рахунків. На підприємстві затверджено наказ про облікову політику, але він потребує оновлення. Для проведення інвентаризації на підприємстві ТОВ «Склодекор» розпорядчим документом керівника підприємства створюється інвентаризаційна комісія: діловод, інженер дільниці (особи, які знають об'єкт інвентаризації, ціни та первинний облік). Інвентаризаційну комісію очолює директор підприємства. При цьому виявлено недоліки в організації обліку та внутрішнього контролю ТОВ «Склодекор», зокрема: відсутність графіка документообігу, відсутність розкриття певних питань в Наказі про облікову політику.

5. З'ясовано, що рахунок 23 "Виробництво" використовують для обліку і узагальнення витрат на виробництво продукції. За дебетом даного рахунка відображають прямі матеріальні, трудові та інші прямі витрати, а також виробничі накладні витрати та втрати від браку продукції. На рахунку 26

«Готова продукція» відображається узагальнена інформації про наявність та рух готової продукції підприємства (скотчу, стрейч плівки, дзеркал).

6. Встановлено, що підприємство є прибутковим, протягом останніх трьох років зростають обсяги виробництва та реалізації продукції, збільшується чисельність працівників на підприємстві, зростає середня заробітна плата одного працівника. Продукція підприємства користується високим та стабільним попитом. Облікова, фінансова і контрольна робота здійснюється керівником підприємства та бухгалтером відповідно до чинного законодавства та НП(С)БО.

7. Визначено напрями удосконалення бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю на ТОВ «Склодекор», зокрема: формування графіку документообігу, автоматизація формування первинної документації, внесення змін та доповнення Наказу про облікову політику підприємства, впровадження бюджетування та внутрішніх форм звітності з метою посилення контролю за доходами та витратами підприємства.

8. Запропоновано заходи, які необхідно вжити для підвищення ефективності діяльності ТОВ «Склодекор»: вивчення попиту на продукцію, що випускається, з метою розширення асортименту та пошук нових ринків збуту; аналіз складових собівартості продукції і визначення шляхів її зниження; створення сайту підприємства (інтернет-магазину), реклама продукції; розширення кадрового складу; постійне підвищення кваліфікації бухгалтерів в умовах динамічних змін законодавства; моніторинг зовнішнього і внутрішнього станів підприємства та ін.

АНОТАЦІЯ

ПАВЛОВА Н.В. «ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ» – РУКОПИС. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеню «магістр» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування». – Національний університет «Чернігівська політехніка». – Чернігів. 2022.

Об'єктом дослідження у кваліфікаційній роботі є обліково-аналітичний процес на підприємствах малого бізнесу України.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи виступає система бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю на підприємстві ТОВ «Склодекор».

Метою роботи є дослідження особливостей організації обліку на малому підприємстві ТОВ «Склодекор» та розробка пропозицій щодо вдосконалення системи обліку та підвищення ефективності його діяльності.

У ході написання кваліфікаційної роботи поставлено та вирішено наступні завдання: - дослідити особливості організації обліку та внутрішнього контролю на підприємствах малого бізнесу; - здійснити огляд нормативно-правової бази, що регулює діяльність та ведення обліку на підприємствах малого бізнесу; - охарактеризувати організаційно-економічну діяльність малого підприємства ТОВ «Склодекор»; - розглянути бухгалтерський облік та внутрішній контроль на ТОВ «Склодекор»; - аналізувати фінансово-господарську діяльність підприємства; - провести аналіз діяльності ТОВ «Склодекор» за основними фінансово-економічними показниками; - визначити напрями удосконалення бухгалтерського обліку на підприємстві та підвищення ефективності діяльності підприємства.

У першому розділі роботи було розглянуто теоретичні та методичні основи обліку та внутрішнього контролю на підприємствах малого бізнесу. Розкрита сутність та принципи діяльності малого підприємства в Україні. Досліджено особливості організації бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю на підприємствах малого бізнесу. Здійснено огляд законодавчо-правової бази, що регулює питання діяльності та ведення обліку на підприємствах малого бізнесу в Україні.

У другому розділі роботи наведена організаційно-економічна характеристика діяльності ТОВ «Склодекор» та досліджена система обліку і внутрішнього контролю підприємства. У цьому ж розділі проведено аналіз діяльності підприємства за основними фінансово-економічними показниками.

У третьому розділі роботи запропоновано комплекс заходів щодо удосконалення системи обліку і контролю та підвищення ефективності діяльності ТОВ «Склодекор». За результатами дослідження сформульовані висновки, які відповідають поставленим в роботі меті та завданням. Одержані результати можуть бути використані у господарській діяльності підприємства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: МАЛЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО, СИСТЕМА ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ, СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОБЛІКУ, ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ.